

I. PLENUM (VIII. SKUPŠTINA) SEKCIJE ZA HRVATSKU STRUČNOG UDRUŽENJA MLJEKARSKIH ORGANIZACIJA JUGOSLAVIJE

Prvi redovni Plenum Sekcije za Hrvatsku Stručnog udruženja mljekarskih organizacija Jugoslavije održan je 16. III. o. g.

Plenumu je prisustvovalo 16 članova Sekcije, sekretar Udruženja ing. Moma Stambolić, predstavnici Poljoprivredno-šumarske komore, Poljoprivredno-šumarskog fakulteta, Odseka za mlekarstvo pri Zbornici za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, Stočarskog poslovnog saveza NRH, Zavođa za privredno planiranje i dr.

Plenum je otvorio predsjednik Sekcije drug Dragutin Kauf, a izvještaj o radu podnio je sekretar Nikola Fabijanić.

— **Stanje članstva** — Sekcija za Hrvatsku osnovana je 7. VI. 1958. Na osnivačkoj skupštini bilo je 18 članova. Pristupilo je daljnjih pet, pa je sada ukupno učlanjeno u ovu Sekciju 23. Od toga je 9 samostalnih mljekarskih poduzeća, 11 zadružnih mljekarskih pogona, 1 Poslovni savez, 1 mljekara PD i 1 trgovačko poduzeće.

— **Promet mlijekom** — Prema nepotpunim podacima evidentirani promet mlijeka na području NRH u god. 1958. iznosio je 77,541.000 lit. mlijeka. Od toga otpada na članove Sekcije 74,506.000 lit. mlijeka ili 96,21%, a na zadružne pogone neučlanjene u Sekciju 3,035.000 ili 3,79%. Smatra se, da je preko organizirane mreže otkupljeno još oko 5,600.000 lit. mlijeka, tako da bi ukupni otkup iznosio oko 83,141.000 lit. U god. 1958. manje su otkupile mlijeka Zagrebačka mljekara, »Zdenka« Vel. Zdenci i Mljekarska industrija Bjelovar, t. j. one mljekare, koje su uglavnom upućene na otkup od individualnih proizvođača, dok su TMP Osijek i »Pionir« TMP Županja i »Riječka mljekara« otkupile više mlijeka nego god. 1957.

— **Obrada i prerada mlijeka.** Od evidentirane količine mlijeka 24,375.000 lit. ili 31% plasirano je kao konzumno mlijeko, a 53,166.000 lit. ili 69% prerađeno je u mliječne proizvode.

Od ukupno prerađenih 53,166.000 lit. mlijeka preradili su članovi Sekcije 50,130.000 lit. ili 94%, a nečlanovi preradili su 3,036.000 lit ili 6%.

Prema god. 1957. manje je prerađeno mlijeka za 7,000.000 lit. ili 12%, odnosno prerađevina za neko 850 tona ili 19%, i to sira za neko 380, maslaca za neko 140, mliječnog praška za neko 140, a ostalih za 100 tona.

Proizvedeno u tonama

God.	Konzum. mlijeko u 000 lit.	Proizvedeno u tonama					Ukupno prerađevina
		sira	maslaca	kazeina	ml. praška	ostalog	
1956.	20.520	1260	992	347	516	284	3.399
1957.	22.300	2240	1330	335	953	400	5.258
1958.	24.375	1861	1189	346	810	298	4.404

Usto je proizvedeno 3.621.023 lit. jogurta, 274.327 kg vrhnja i 98.895 kg kondenziranog i evaporiranog mlijeka, a zatim 16.250 kg jaja u prahu, 3.991 kg bijele kave u prahu i neko 4.000.000 dječjih obroka.

Od ukupno stavljenog u promet konzumnog mlijeka 24.375.000 lit. Zagrebačka mljekara proizvela je 53%, »Riječka mljekara« 19%, TMP Osijek 12%, Mljekara Split 5%, Mljekarska industrija Bjelovar 2%, a ostali 9%. »PIONIR« Županja i PIK »BELJE« plasirala je svaka oko 1.000.000 lit. mlijeka u pojedinim potrošačkim centrima.

Asortiman sireva proširio se s nešto novih vrsta mekih sireva.

Od mliječnih proizvoda najviše sira proizvela je »Zdenka« Vel. Zdenci (551) tonu, zatim Zagrebačka mljekara (352), TMP Osijek (178) »BELJE« (153), »Zvečevo« Sl. Požega (126), »Slavija« St. Petrovo Selo (84) i Mljekarska industrija Bjelovar (22); maslaca »BELJE« (232), Zagrebačka mljekara (197), Mljekarska industrija Bjelovar (172), TMP Osijek (113), »Zora« Virovitica (102), »Zdenka« Vel. Zdenci (101), »Zvečevo« Sl. Požega (85), »Pionir« Županja (72), »Slavija« St. Petrovo Selo (48); mliječnog praška »Pionir« Županja (412), a TMP Osijek (398) tona.

I god. 1958. pretežni dio mlijeka prometnule su veće mljekare: Zagrebačka mljekara 25% (30% u god. 1957.), TMP Osijek 11% (10%), PIK »BELJE« 9% (6%), »Riječka mljekara« 8% (6%), »PIONIR« Županja 8% (7%), »ZDENKA« Vel. Zdenci 7% (9%), Mljekarska industrija Bjelovar 5% (8%), »ZVEČEVO« Sl. Požega 4% (4%), »ZORA« Virovitica 2% (2%), »SLAVIJA« St. Petrovo Selo 2% (2%), Mljekara Split 2% (2%), a ostale 17% (14%).

— **Iskorištenje kapaciteta** — Kod većih mljekara iskorišteni su kapaciteti ovako: »Pionir« TMP Županja 90% (78% u god. 1957), TMP Osijek 82% (67%), »Zdenka« Vel. Zdenci 79% (92%), Mljekarska industrija Bjelovar 60% (86%), Zagrebačka mljekara 48% (58%). Prosječno iskorištenje kapaciteta mljekara iznosi 71% (god. 1957. 76%). U poredbi s god. 1957. najviše je iskorišten kapacitet kod »Pionir« TMP Županja 12%, a kod TMP Osijek za 5% više, dok se smanjilo iskorištenje kapaciteta kod mljekara: Mljekarska industrija Bjelovar za 26%, »Zdenka« Vel. Zdenci za 13%, a Zagrebačke mljekare za 10%. Prosječno se smanjilo iskorištenje kapaciteta mljekara u odnosu na god. 1957. za 5%.

— **Otkupne i prodajne cijene** — Otkupne cijene formirane su u dogovoru s odgovornim zadružnim predstavnicima i s predstavnicima komora i vlasti.

Cijena mlijeku na bazi 3,6% masti iznosila je za individualne proizvođače 19–25 Din po litri, a za zadružne ekonomije i PD 2–5 dinira više. Zimi su cijene mlijeku prosječno bile povišene za 2–3 dinara po litri.

Na proizvodnju, otkup i formiranje otkupnih cijena utjecala je među ostalim i disproporcija u odnosu cijena postignutih proizvodnjom mesa i mlijeka. Proizvođačima mesa zagarantirane su otkupne cijene, a proizvođačima mlijeka nisu.

Prodajne cijene god. 1958. bile su ovakove: konzumnom mlijeku 25–38 (Split 45–50) Din po litri, maslacu 520–700 Din kg, tvrdim i polutvrdim sirevima 300–500 Din kg, mliječnom prahu 340–370 Din, a kazeinu 430–520 Din kg.

— **Kadrovi** — Kod kadrova god. 1958. nije bilo većih promjena.

— **Osnovna sredstva** — Većih promjena u osnovnim sredstvima nije bilo. Pojedine mljekarske organizacije izvršile su iz svojih sredstava manje rekonstrukcije.

— **Rad Sekcije** — U drugom polugodištu god. 1958. sekretarijat Sekcije izradio je izravno ili preko komisija: perspektivni plan za unapređenje mljekarstva u NRH i za podizanje mljekarskih objekata s bližom lokacijom, prijedlog za školovanje kadrova u mljekarstvu, za vanškolsko uzdizanje kadrova i korištenje sredstava Fonda za uzdizanje kadrova, prijedlog za iskorištavanje tržnih višaka u toku ljeta te prijedlog za nabavu uvozne opreme, rezervnih dijelova i reprodukcionog materijala. Suradi-vao je u izradi 31 standarda za mliječne proizvode i standarda za mljekarske kante, u izradi nove nomenklature zanimanja u mljekarskoj struci, a s Upravom za privredno planiranje u vezi s odobrenjem elaborata za mljekare: »Zdenka« Vel. Zdenci, Zadar, Karlovac, Split i za Mljekarsku školu Bjelovar. Angažirao se u pripremnim radovima za investicione elaborate mljekara »Zora« Virovitica, Zagreb, [Vinkovci, Dubrovnik, Staro Petrovo Selo i Sl. Požega. Održao je sastanak sa zadružnim organizacijama u vezi s donošenjem zimskih otkupnih cijena mljeku i savjetovanje u vezi s analitičkom procjenom radnih mjesta i plaćanja po jedinici proizvoda. Organizirao je i održao 3 ocjenjivanja mliječnih proizvoda. Osim toga pružio je pomoć za nabavu raznih materijala. Službenici sekretarijata obišli su niz mljekarskih organizacija sa svrhom da pružaju stručnu pomoć na licu mjesta. Sekcija je također vodila brigu, da list »MLJEKARSTVO« izlazi redovno.

Nakon izvještaja sekretara Sekcije prešlo se na diskusiju. U diskusiji bilo je govora o potrebi, da se ponovno provede rejonizacija otkupnih područja (Kohout), o potrebi kadrova (Kohout, Gavran, Đogić ing. Gamberger i ing. Jelača), o nabavi otpreme iz inozemstva, o odobrenim deviznim sredstvima i raspodjeli (ing. Stambolić, Đogić), o proširenju Mljekarske škole u Bjelovaru i o potrebnim sredstvima za laboratorijsku opremu (ing. Gamberger), o potrebi paralelnog razvoja mljekarske industrije s razvojem govedarstva, o potrebi suvremene proizvodnje, povećanja asortimana i dr. (ing. Mimica), o organizacionim pitanjima Sekcije (Gavran, Vilner, Gabler, ing. Jelača i dr.), o otkazu članova (ing. Stambolić, Gabler, Kohout, Ferdebar), o razlozima opadanja otkupa mlijeka i nabavi mekinja (Gavran), o listu »MLJEKARSTVO« (ing. Stambolić Gavran, Kohout, Gabler, Vilner), o obračunu prihoda i rashoda Sekcije i lista »MLJEKARSTVO« za II. polugodište 1958. (Fabijanić), o članarini (Ferdebar, Fabijanić), o potrebi formiranja stručnih odbora (Kohout) i dr.

Nakon toga izabran je ovaj Odbor Sekcije:

Dragutin Kauf, Virovitica, Drago Vilner, Osijek, Stanko Novaković, Beli Manastir, Vjećeslav Kohout, Staro Petrovo Selo. Mato Ferdebar Slav. Požega, ing. Mihailo Jelača, Zadar, Jovo Gavran, Vel. Zdenci, Đuro Grubor, Bjelovar, Stjepan Leaković, Županja, Franjo Gabler, Zagreb, Nikola Fabijanić, Zagreb. Za predsjednika je izabran D. Kauf, direktor »Zora« Virovitica.

Na osnovu referata i diskusije doneseni su ovi zaključci:

— da u mljekare treba investirati paralelno s investiranjem i razvojem govedarstva;

— da se s povećanjem proizvodnje mlijeka na općedruštvenom sektoru preorijentiraju i mljekare iz zanatske na industrijsku proizvodnju;

— angažiranjem zadrughnih organizacija, Poljoprivredno-šumarske komore i drugih zainteresiranih faktora treba formirati takove otkupne cijene, koje će biti stimulativne za proizvođače i naći način, da se osigura stalan otkup mlijeka (dugoročno ugovaranje isporuke mlijeka). Time će se stalno poticati na povećanje proizvodnje i prodaje mlijeka, a to je u skladu s razvojem naše poljoprivrede i uopće privrede;

— treba ponovno razmotriti otkupne rejone mljekarskih organizacija, eventualno ih ispraviti, a to u suglasnosti s Trgovinskom komorom;

— da se mljekarama stavi na raspolaganje i otvore za korištenje po PŠK odobrena devizna sredstva za uvoznu opremu, osiguraju sredstva za nabavu reprodukcionog materijala, doknadnih dijelova i dinarska protusredstva za pokriće deviznih sredstava, te nabavu domaće opreme i za gradnju;

— da mljekarske organizacije pripreme potrebnu dokumentaciju za investiranje prihvata sezonskih višaka;

— da se industrija angažira u proizvodnji domaće opreme i da se uz pomoć zainteresiranih naučnih zavoda i stručnjaka sistematski radi, kako bi se uklonili nedostaci kod domaće opreme;

— da se Sekcija i same mljekarske organizacije više brinu za redovno i vanškolsko obrazovanje kadrova, da se od najboljih naučnika i radnika izaberu učenici za Mljekarsku školu, da budu nakon školovanja pravilno prihvaćeni i da im se omogući stjecanje daljnje praktične obuke. Ujedno treba osigurati finansiranje Mljekarske škole u Bjelovaru;

— da Sekcija Udruženja podjednako, t. j. velikim i malim mljekarama, pruža pomoć u stručnim pitanjima i nabavci reprodukcionog i dr. materijala;

— da ponovno započnu radom stručni odbori: tehnološko-tehnički, ekonomsko-financijski, kadrovski, za plaće i ocjenjivanje;

— da se pozovu na suradnju u listu »MLJEKARSTVO« praktičari i rukovodioci mljekare i da se s mjerodavnima razmotri pitanje finansiranja lista.

Ing. Ake Dahlstedt, Stockholm

A/B Separator

OPĆI PREGLED RAZVOJA MLJEKARSKIH STROJEVA POSljednjih GODINA

Od prošlog rata razvija se mljekarska industrija u smjeru sve jače racionalizacije i mehanizacije. Taj je razvoj moguć zahvaljujući pokusnom i istraživačkom radu industrije mljekarskih strojeva, koja radi kako na njihovu poboljšanju, tako i na novim konstrukcijama. Centralna točka